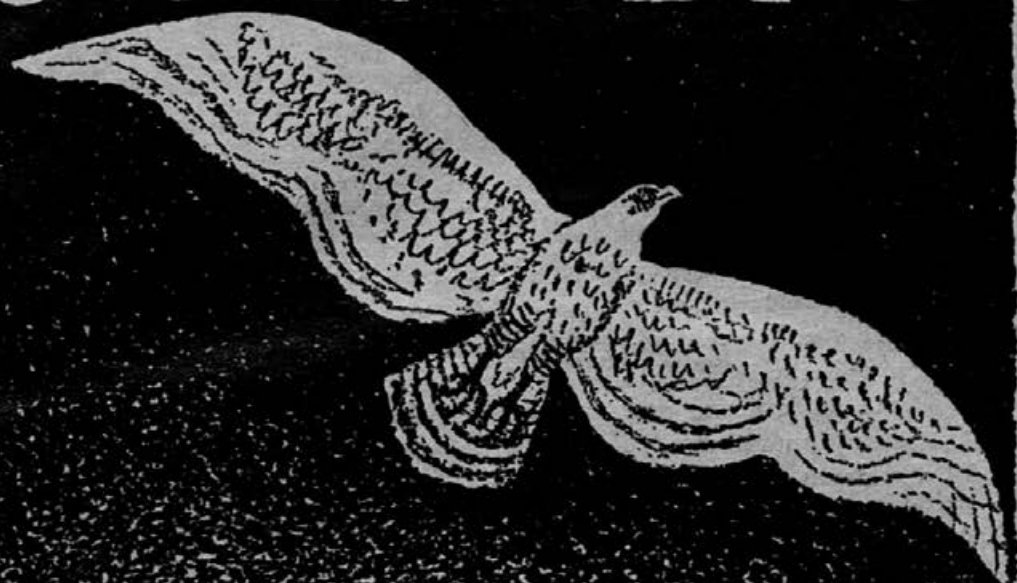

SOKOLIĆ

Dr. Miroslav Tyrs

LIST ZA NARAŠTAJ SOKOLA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

1832

1932

GODINA XIV. / JANUAR 1932. / BROJ 1

Sadržaj:

1. † Brat dr. Josip Scheiner	1
2. Nova naslovna strana „Sokolića“	2
3. Poslanica sokolskoj omladini	3
4. Brat dr. Jindra Vaniček — navršio je sedamdesetu	6
5. Kralj Aleksandar u Nikšiću	7
6. Slike iz albanske golgote	8
7. Sprave čeliče mišičje	10
8. Kako i koliko moramo raditi	13
9. Spremite se za Prag!	15
10. Kako su brojčano rasli svesokolski sletovi u Pragu	15
11. Slikanje mozaikom	16
12. Ko danas vlada u svetu	18
13. Naši pesnici: Klic s Kalvarije. — Misel. — Naši heroji — Mrkoje Serdar	19
14. Radovi našeg naraštaja: Telovadna ura. — Naš izlet. — Božić	21
15. Glasnik: Brat Dr. Dragan Kraljević. — Na IX. svesokolskom sletu u Pragu. — Velik spomenik. — Najduži viseći most. — Let preko Kilimandžara. — Ribe kao lopte. — 120 znanstvenih ustanova za istraživanje u Sovjetskoj Uniji. — Tolstoj na pozornici. — Naza- dovanje alkoholizma u Švedskoj. — Najveći teretni automobil na svetu. — Ispitivanje savesti. — Oblakoderi se njišu. — Razno- bojni miševi	23

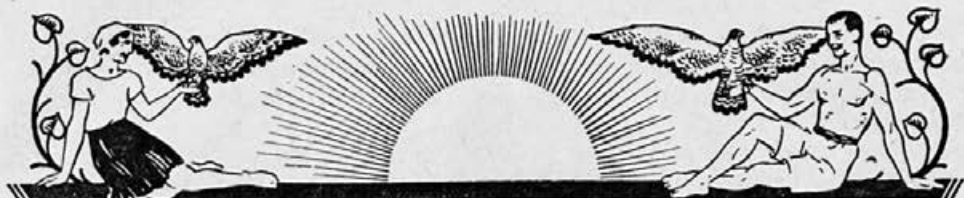
»Sokolić« izlazi svakoga 20. u mesecu. Godišnja pretplata Din 20—, polu-
godišnja Din 10—, pojedini broj Din 2—.

Urednik: Jeras Josip, Ljubljana, Levstikova ulica 21.

Izdaje Savez Sokola kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave:
Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Narodni dom, Telefon br. 2543. —
Račun pošt. štedionice 12.943. — Za upravu odgovara Mica Košćeva.

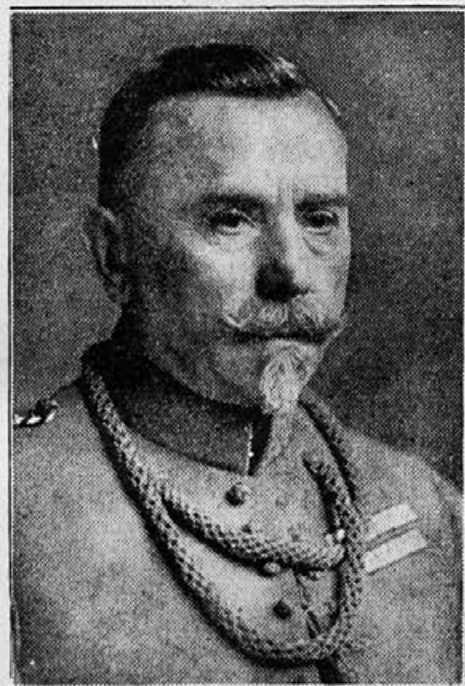
Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i naručbe upravi sokolskih
listova.

Tiska: Učiteljska tiskarna u Ljubljani (pretstavnik Franc Štrukelj).

† Brat dr. Josip Scheiner

Sve su naše oči bile uprte u naš večni sokolski grad, u naš zlatni Prag. Sve su naše misli bile usredotočene tamo, gde se je imala pred čitavom svetom pokazati naša sokolska moć, naša sokolska disciplina, proizvod našeg rada, jakost naše sokolske misli. Živeli smo u nekom neobičnom duševnom i telesnom raspoloženju dajući svuda vida našoj neopisivoj radosti da živimo u godini velikog sokolskog značenja, u godini dra. Miroslava Tyrša. Hiljade i hiljade članova, članica, naraštaja i dece žilavo su radile u sokolskim vežbaonicama, koje su pretvorene u prave pčelinjake. Na čelu sve te sokolske vojske stajao je brat dr. Josip Scheiner, najbolji učenik Tyršev pun sokolske snage, moći i pregaralaštva. Ali u toj našoj radosti najednom potamni naše sokolsko sunce, ugasi se najveća i najjača zvezda na našem sokolskom nebu...

[Dr. J. Scheiner

Došla je kruta, neumitna smrt i ugrabi nam našeg dragog vodu brata dra. Scheinera, najboljeg među najboljim Sokolima...

Zatvorio je za uvek svoje blage oči 11. januara u Pragu u krugu svoje ožalošćene i uciviljene rodbine. Pogreb je bio 15. januara.

Brat dr. Scheiner rođen je 21. septembra 1861. godine u Beneševu, kraj Praga. Osnovnu školu svršio je u svom rodnom mestu, a gimnaziju u Pragu. Tu se je također i upisao na pravni fakultet, te dovršio svoje nauke god. 1884. Pet godina kasnije postao je doktorom. Posvetio se je advokatskom zvanju. Kao sedamnaestgodišnjak počeo je vežbati u Sokolu pod vodstvom dra. Miroslava Tyrša i odtada je neprekidno radio u Sokolstvu. Više nego pedeset godina svoga živ-

ljenja posvetio je našim idealima. Već u ranoj mladosti stupio je u najtesniju vezu s osnivačem i duhovnim ocem Sokolstva dr. Tyršem, kome je uspjelo da potpuno oduševi i zagreje mladog Scheinera za sokolsku misao.

Brat dr. Scheiner doneo je braći u Prag godine 1884. srce dra. Miroslava Tyrša, koji je nesrećnim slučajem poginuo u Achi u Tirolu.

Nije mu još bilo ni 30 godina kad je postao urednikom »Sokola«. Glavne su njegove zasluge na polju organizacije. Ustanovio je i uređio župe i sjedinio čitavo češkoslovačko Sokolstvo u silnu organizaciju. Osnovao je »Sokolski Zbornik« u kojem je objavljivao važne članke; izdao je također i historijsko delo o razvitku telovežbe. U dvima sveskama napisao je i izdao: »Misli i govori dra. Tyrša o Sokolstvu«, te time počeo da izdaje sabrane spise dra. Miroslava Tyrša u nakladi »Praškog Sokola«. Organizovao je svesokolske sletove, te postao po otstupanju dra. Podlipnoga starosta Československe obce sokolske i bio na tome položaju preko 25 godina. Kad je bio godine 1908. osnovan Savez Slovenskog Sokolstva, a to najviše njegovom zaslugom i njegovim nastojanjem, postao je njegovim predsednikom i vodio tu sveslovensku sokolsku organizaciju do svoje smrti. Po svetskom ratu postao je potpredsednikom Medunarodne gimnastičke unije. Za vreme svetskog rata bio je član poznate češke »mafije«, koja je radila u Pragu protiv Austrije i pripravljalasamostalnost češkoslovačke države. Bio je radi tog svog rada duže vremena i interniran od austrijskih vlasti. Po preokretu postao je vrhovni zapovednik češkoslovačke vojske, a kasnije njen vrhovni inspektor.

To je kratki, pregledni opis sokolskog življenja brata dra. Josipa Scheinera, a čitave knjige mogle bi govoriti o potankostima velikog pokojnika, koji je čitav svoj život, svoje snage i svoje veliko znanje, čitavog sebe dao na oltar Domovine, Sokolstva, pa i Čovečanstva.

Neka je večna slava starosti dru. Josipu Scheineru!

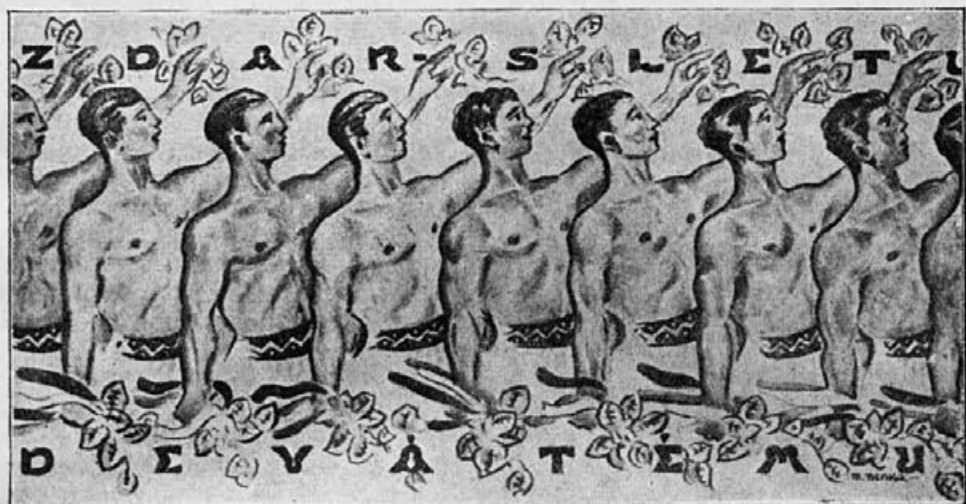
Nova naslovna strana »Sokolića«

17. septembra t. g. biće 100 godina, kako je bio rođen dr. Miroslav Tyrš. Kao uspomenu na tu stogodišnjicu naziva Sokolstvo ovu godinu — Tyrševa godina. Posvećena je dakle osnivaču i prvom vodi Sokolstva.

Čitavo Sokolstvo živi u znaku jubilarne — Tyrševe godine, koja će doći do vrhunca sjaja juna i jula na velebnom IX. svesokolskom sletu u Pragu. Sokolstvo iz sviju slovenskih zemalja pohrliće u silnim armadama u slovensku »Meku«, da pokaže čitavome svetu, što znači u njegovim redovima ime Velikog dra. Miroslava Tyrša.

Jugoslovenski sokolski naraštaj neće zaostati u tom radu da uspeh Tyrševe godine bude što veličanstveniji. Pokazaće silnu marljivost i rad u sokolskim vežbaonicama i još veću želju za učvršćivanje sokolske volje i sokolskih htenja.

Također i »Sokolić« izlaziće ove godine u znaku Tyrševe godine. To već pokazuje i sama nova naslovna strana. Tumačenje naslovne strane prepuštamo našim vrednim naraštajcima i naraštajkama. Ko se između Vas oseća dovoljno sigurnim na peru, neka opis slike napiše i pošalje uredništvu »Sokolića«. Dobre opise (tumačenja) priopćićemo u rubrici »Radovi našeg naraštaja«.

E. Gangl, Ljubljana:

Poslanica sokolskoj omladini

prigodom stupanja u Tyrševu godinu

1.

Sokolstvo je organizacija živih, zdravih, veselih ljudi. U Sokolstvu svi se bratski družimo, koji ljubimo svoju domovinu nesebično, požrtvovno, radom i mukom. Rečima i pesmama dajemo izraza tome dubokom i plemenitom čuvstvu, životom svojim pak dokazujemo, da je ono istinito što govorimo i pevamo. Ne živi drugačije, nego što govoriš i ne govori drugačije od onoga kako živiš! Sokolstvo ne poznaje laži. Istina je svetlost, koja rasvetljuje naše puteve, koje nas vode u bistre visine i koja nam daje snagu i odvažnost. Istina je mač pobjednika.

2.

Ulaz u življenje je mladost. Nad mladošću neka bude ljubljeno materinje oko, koje detetu sja i svetli kao zvezda danica. Kad još mrak vlada zemljom, zvezda danica treperi na obzorju, navešćujući nam, da svršava noć i da se budi dan. Materinje oko lije slatko svoje svetlo na tamu dečje nesvesti da se budi u spoznavanju sveta i ljudi. I prvo, što dete spozna i dokuči — to je silna snaga ljubavi materinjeg srca! Ta obuzme čitavu dušu deteta takvom snagom, koja nikada ne prestaje. Majka je samo jedna na svetu!

3.

Iz sigurna majčina naručja stupa dete u školu narodnog života — u sokolsku vežbaonicu. Sobia donese čudovit vrt, kojeg mu je zora života rasprostrla u mladoj, lepoj, zdravoj duši. Taj duševni vrt naše omladine — lepšega nije ostvarila na božjoj zemlji ruka vrtljara. Taj je vrt polunebeskog mirisa, sav je protkan živopisnim cvećem radosti, sav je prepleten vencima neuvelih izdanaka. Od izdanka do izdanka, od biljke do biljke napete su srebrne strune, koje neprestano pevaju opojne junačke pesme lepote i veselja!

Prva pesma: Ustanite, mladi junaci, naše svete zemlje, ljubljene domovine! U vihornom pogonu vihorne mladosti prenite se na rad, kao što se valovi sunčanog svetla iza rumene jutarnje zore rasprostru po planinama i dolinama! Radite, radite, radite! Gde je zemlja nepognojena, gnojite je! Gde je zemlja neizorana, orite je! Gde je zemlja neposejana, posejte je! Onaj božanski vrt iz svojih duša presadite na

zemlju da bude veličanstvena u vašoj lepoti i plodna u vašem delu! Svuda neka se vidi i poznaje, gde radi Sokol vrtljar, orač i sejač!

5.

Druga pesma: Sokolići, Sokoličice, kada je dovoljno napora, dovoljno čednosti, dovoljno kreposti, dovoljno zdrave snage? Gora i šuma, selo i grad odjekuju od jakog odgovora: Nikda i nikada! Iz dana u dan širi se vaše obzorje: upoznivate narod i državu, prošlost i sadašnjost, dužnosti i pravice. Vidite, kako treba mladenačkog poleta svuda tamo, gde žudi čežnja za napredkom u rastućoj strasti nagore, kao što se sunce diže u zlatnom luku prema vrhu neba!

6.

Treća pesma: Sjedinili smo se u kolu jugoslovenskog Sokolstva, veze bratstva priklonile su srce k srcu, a moć sokolskoga bratstva izbrisala je iz sviju srdaca zla nagnu-

ća, zavist, zlobu, mržnju i smrt. U svakom je srcu sveta slika: Dragi, slatki obraz domovine! Ali mi Sokoli ne ostavljamo svoje omladine zatvorene u teskobi domaćega sveta. Omladina su vihor i valovi: omladini treba povesti u širinu i u visinu, da se razmahne i rasprostire kao smeli let sivoga sokola, koji plovi od obzora do obzora!

7.

Četvrta pesma: Zato vodi naš put iz domovine u Slovenstvo u tu beskonačnost svega dobra, lepa, velika i silna! Tu se kuju mačevi naše odbrane, tu odjekuju zvuci gusala našega junaštva, tu pevaju slavuji o milionima slovenskih duša, tu je mir i rat, blaženstvo i sanja, plemenitost i viteštvo. Ka Slovenstvu upućeni su svi naši putevi, iz Slovenstva izvire i buktu naša slava, naš poziv k življenju, naš večni izvor pomlađivanja, napretka, borbe i pobeđe. Sloveni smo! To je prvo, glavno i najviše priznanje naše sokolske duše!

E. Gangl, I. podstarosta Saveza SKJ

Peta pesma — pesma čovečanstva! Sloven sam, čovek sam! Bratstvo i jednakost obuzeli su me sa svojom čudotvornom moći da nikome ne mogu biti neprijateljem, da poštujem vrednu i tvrdnu, žuljevitru ruku radnika i seljaka i belu, nežnu ručicu uboge bolesnice.

Čim je teže i bednije naše življenje, tim više ćutim i znam, da stojim usred sviju vrtloga, jak i zdrav u sebi, da dajem jakosti i zdravlja drugima koji su telesno bolesni, kao i onima, koji su duševno opterećeni gorčinom i jadom života! Sokol sam! Sloven sam! Čovek sam!

9.

Te pesme pevaju, te pesme grme, te pesme šume, kao slapovi sviju voda, kao valovi sviju mora, kao vrhovi sviju šuma! Slapovi, valovi i šume, evo, to smo mi Sokoli, svesni svoje snage, svojega htenja, svoje volje i uzvišenosti našeg poziva u napretku našeg narodnog življenja! Da li svaki od nas zna, čemu je u ogromnom našem kolu?

Zna! Hoće li učiniti sve što može? Hoće! Hoće da radi, hoće da ustraje, hoće da živi! Hoće da živi u življenju sviju, jer je življenje sviju također i življenje njegovo!

10.

Živeti! Raditi! Umnažati snagu naroda! Živeti! Raditi! Koliko je slasti u predanosti sokolskome pozivu k življenju! Koliko je ponosa u toj svesti da ne živim za sebe; samoživost mi je tuđa, jer nije sokolska; već življenje namenjeno svima je također i moje življenje, dar je, kojeg bratska ruka poklanja svima, koji su potrebni takvog življenja! Živim, da radim, radim, da živim! Ja čovek, ja Sloven, ja Sokol živim! Sa mnorn, u meni živi domovina — živi Slovenstvo! Živi i živeće uvek u svima koji dođu za mnorn!

Dr. Miroslav Tyrš, 18 letnik

Slovenstvo živi, dok živi Sokolstvo. Tyrševa sokolska ideja je osnovana na svima čednostima i krepostima, koje moraju da krase svakog čoveka, svesnog svojeg dostojanstva i svojeg izvora iz vrela božjega. I dok bude živelo sve to, što je uvek lepo i kreposno, živeće osnovna ideja Sokolstva, a u tom Sokolstvu živeće Slovenstvo. I ko dođe za tobom, koji se odgajaš u sokolskom duhu, preuzeće od tebe bogatstvo tvog zdravlja, da ga preda budućem pokolenju u svojinu i umnoženje.

Kolika je slast rad i življenje u bratskom sokolskom kolu! To je pesma življenju, himna je življenju! Rad jednoga za življenje svoju i u tom življenju ti, koji ponosno stojiš na svojoj zemlji gledajući s jasnim, vedrim, bistrim pogledima na sve strane, gde jednako živi sokolsko življenje i vrše isti sokolski rad sva tvoja sokolska braća i sve tvoje sokolske sestre! Uzvišenijeg i srećnijeg čuvstva nema niko na svetu! Zato se svim oduševljenjem priznajem pripadnikom sokolske organizacije, kojoj ću verno služiti do zadnjega daha! Lepše i uspešnije ne mogu da služim svome narodu!

Brat Jindra Vaniček — navršio je sedamdesetu

Na prelomu između stare i nove godine navršio je svoju sedamdesetu godinu života brat dr. Jindra Vaniček. Jugoslovenskom Sokolstvu iz vremena pre rata nebi trebalo objašnjavati ko je Jindra Vaniček, pošto je svakome dobro poznato, da je to uz dr. Scheinera najpoznatiji sokolski radnik, koji

je ceo svoj život posvetio Sokolstvu. Dr. Vaniček je bio 38 godina načelnik Čehoslovačke obce sokolske, a mnogo je godina, u istom svojstvu, radio u Savezu Slovenskog Sokolstva. Sve svoje snage i vanredne sposobnosti posvetio je — telovežbi. Svaku si večer mogao videti njegovu vitku pojavu u vežbaonici praškog Sokola, gde je jasnim glasom komandovao, vaspitavao i učio nebrojene vrste mladog sokolskog naraštaja; tu ih je vežbao i pripremao za velike narodne i međunarodne nastupe. On je izvežbao i pobedonosne češke vrste vodio iz pobeđujućih na međunarodnim utakmicama i držao u svojim rukama tehničko-vežbačko vodstvo na svim svesokolskim sletovima u Pragu. — Poslednjih 40 godina Vaniček, zajedno sa dr. Scheinerom, imao je presudnu reč o sudbini i o radu u češkom Sokolstvu. Istorija prvog doba sokolskog nedeljivo je vezana uz dva imena: Tyrš i Fügner; u drugom velikom razdoblju, koje počinje s obrazovanjem Čehoslovačke obce sokolske, ističu se poviše svih dva svetla imena: Scheiner i Vaniček.

Brat dr. Jindra Vaniček

Prošle godine dr. Vaníček, kojemu bolest ne dozvoljava da slobodno radi, povukao se je u pozadinu. Ali sa svim tim on stalno sa savetima pomaže i svom svojom dušom živi u Sokolstvu.

Jugoslovensko Sokolstvo i sokolski naraštaj, u znak duboke zahvalnosti, pridružuje se češkoslovačkom Sokolstvu, koje tiho, ali zato iskreno slavi sedamdesetgodišnjicu odličnog sokolskog radnika. Čestitamo mu na tom krasnom jubileju, i želimo da još dugi niz godina, do krajnih granica ljudskog života, provede u zdravlju i zadovoljstvu.

Zdravo, brate, dr. Jindra Vaníčeku!

Micun M. Pavičević, Zagreb:

Kralj Aleksandar u Nikšiću

Kad je 1925. godine Kralj Aleksandar posjetio Crnu Goru, došao je i u Nikšić. Navalila sva bratstva i plemena iz crnogorske Hercegovine, da ga vide i čuju. Na čelu naroda stoje ratnici i stari crnogorski glavari sa grbovima od pede i sabljama od dva lakta, obučeni u toke, jeleke i dolame, onako kako su pristupali, u svoje doba, kralju Nikoli. U prve redove isprsisio se komandir Marko Mićunović, unuk Vuka Mićunovića iz »Gorskoga Vijenca«.

Prilazi im Kralj:

- Dobro jutro vi, Crnogorci!
- Bog ti dobro dao, Gospodaru!
- Pruži ruku Marku Mićunoviću.
- Kako si komandiru?
- Dobro u tvoje zdravlje.
- Jesi li ti Marko Mićunović?
- Jesam.
- Što ti je dolazio Vuk Mićunović?
- Bio mi je djed.

Kralj citira: »Mićunović i zbori i tvori.«

— Dobro je zborio, a sve što je tvorio, ne znam, ta me jadi ne znali. No, Gospodare, što nijesi prije došao u Crnu Goru, da izmiriš Crnogorce, da se ne kolju jedan s drugim? Ma ne mari, bolje što si obiša ovo što ti je nesigurno, a Crna Gora ti je vazda vjerna, i ni na jednu ruku, Gospodare, u tvojoj državi, ne možeš sigurnije zaspiti, nego na ruku crnogorsku.

- Hvala ti komandiru.
- Je li to Kraljica, Gospodare?
- Jest.

— E neka je srećna, prvo za tebe i ovu našu državu. Rodila ti je nasljednika i tebi i nama. Neka je srećan i dugovječan, ako Bog da! A evo mu carevine, a evo mu širevine, dje su tri cara konje odjahavali. No, neka mi se ne naljuti Kraljica.

- Neće, no pričaj sve što ti je milo.

— Rad bih bio, Gospodaru, da se to dijete uvrgne na oca, jer bi mu po ocu došlo, da bude junak, od junačke Karadordeve krvi, koja je umjela srušiti dva carstva. A Boga mi ako se uvrgne i u tvoju ućevinu, i tamo je bilo ne manjih junaka no Karadordevića. Još kad bi mu Bog dao pamet Vladike Rada, mogao bi i s Bečom upravljati. A oće ako Bog da, jer smo ove pogane Latine dobro skliještili.

Kralj je preveo na francuski Kraljici Markove riječi. Kad se povratio u Beograd poslao je Marku i Karadordevu zvijezdu i Bjeloga Orla.

Slike iz albanske golgote

Mraz, sneg, mećava i vijavica, kao crne nemani pritisle su dukađinsku kotlinu i dubodolinu.

Od Mitrovice do Peći gamižu kao pospane razbijene karavane. Krvoločni Arnauti iz zasede prelaćuju obromljene i obezoružane ratnike razbijene armije.

Pokolebana nada u otpor i spasenje.

Otstupa se u neredu i luta bez cilja stazama tuđim i nepoznatim, kroz smrt i život.

Mićun M. Pavičević

Srpska patrijaršija tih dana primila je u svoja nedra prve vesnike poljuljanog carstva.

Malo je oka, koje nije zaplakalo, malo je srca, koje nije zadrhtalo.

Tu, na pragu kolevke naših praotaca, zakopano je ubojno oružje i pretvoren u plamen sav ratni materijal, da nebi pao u ruke krvavom zlotvoru.

Skoro goloruki i poluugašenih zenica, uspinjali su se kao senke, ranjeni i iskrvavljeni ratnici, uz zloglasnu Rugovsku Klisuru ka strmenitom i neprohodnom Čakoru.

Usud me ukleo, da se tih dana nađem u Peći i pratim stopu u stopu brodolomnike Nacije.

Sedmoglava aždaja gladi već je razjapila svoje nenasitljive žvale.

Iz praznih vasojevićskih i kučko-bratonoških dubiroga i pojata, izneseno je na carski drum: i poslednje parče proje, i poslednja pregršt brašna, i poslednji rez slanine, i poslednja proskura, i poslednji, krumpir, i poslednji klip skuvanog kukuruza.

Novac je izgubio bio svoju pravu vrednost. Svakako: cenkalo se i pogađalo, kupovalo i preprodavalo, grdilo i sramotilo, pljuvalo i ponižavalo, proklinjalo i razapinjalo: rigala nakalemljena mržnja i bljuvao zmijski otrov starih razmirica, smrtonosnog oružja zaslepljenih i obesnih poglavica.

Sve što je zadojeno bilo ciničkim i bratoubilačkim raspoloženjem, demonski se cerilo i likovalo.

Sve, što je srpski i jugoslovenski osećalo, i imalo srca i obraza, očajnički je plakalo.

U Andrijevcu se prenoćilo.

U Podgorici ulogorilo.

Duva pomamna mećava kroz golometno Polje Čemevsko.

Nigde ni busena ni jasena.

Puču sekire po voćnjacima i vinogradima.

»Teško selu kuda vojska prođe«.

Mračne sile sve su izmislile, da se onemogućí prelaz preko Skadarskog jezera.

Ostupalo se riskantnim suvozemnim putevima preko Kastratskih Virova.

Veliki Kralj Mučenik, da bi izbegao još jedno razočaranje više, svestan zluрадosti dželata, ponio je svoj krst preko Ljum Kule.

Gazimo kaljuže do kolena i krvave vode do ramena.

Na obali Mače, žena u četrdesetim godinama, iz Valjeva, poput besomučne layice, zarila nokte pod grlo i lice svome rodenome sinu od sedam godina, i hoće da ga rastrgne, zadavi, i baci u reku.

Izbezumljen pred ovim prizorom, pritrčao sam i trgao ruke majci tigrici, gotov da i ja nju zubima zakoljem.

— Šta je? zagrmio sam.

— Nosim ga i s njim prosim puna dva meseca. Traži hleba a ja jedem zemlju i korenje. Nudim mu svoju krv, neće je! Dajem mu svoje meso, neće ga!

Trgao sam dete i predao ga komordžiji Milanu »na dalje rukovanje«.

Korak u korak deveruju nam austrijski aeroplani i mitraljezi. Esadpašini panduri brižljivo čuvaju staze i bogaze od svojih sunarodnika-pljačkaša i razbojnika.

Boluje se, gladauje i bez krika putuje u večnost.

Kao po nekoj luciferskoj komandi, stalno nas prate jata gavranova.

Stari ratnik glavom posrnuo i još nije ni izdahnuo, a oni ga prekrilili: pijući mu krv, vadeći oči i kidajući meso.

Na drugoj strani u kaljuži njihovi drugovi vrše istovetno opelo nad konjskom strvinom.

Zlokobno grakću, kovitljaju se, dozivaju i menjaju uloge.

Na domaku Siljaka, grudobrana Drača, na jednom usamljenom ćuviku, plamsa vatra i ključa kotao.

Valjda lažna pretstava i halucinacija.

Glad je čudovište: razori snagu, pomrači um i oduzme i vid i stid.

Prilazim i skljkam se pored vatre i kotla. Zagledam u uzavrelu vodu i čini mi se da se kuva velika parčad suvog mesa. Gotov, da i bez pitanja zarijem obadve ruke u kotao, trgnem se i osmotrim čoveka: visoka kao koplje, crna kao đavo, suva kao brstina, gola kao kamen. Beše Rudničanin.

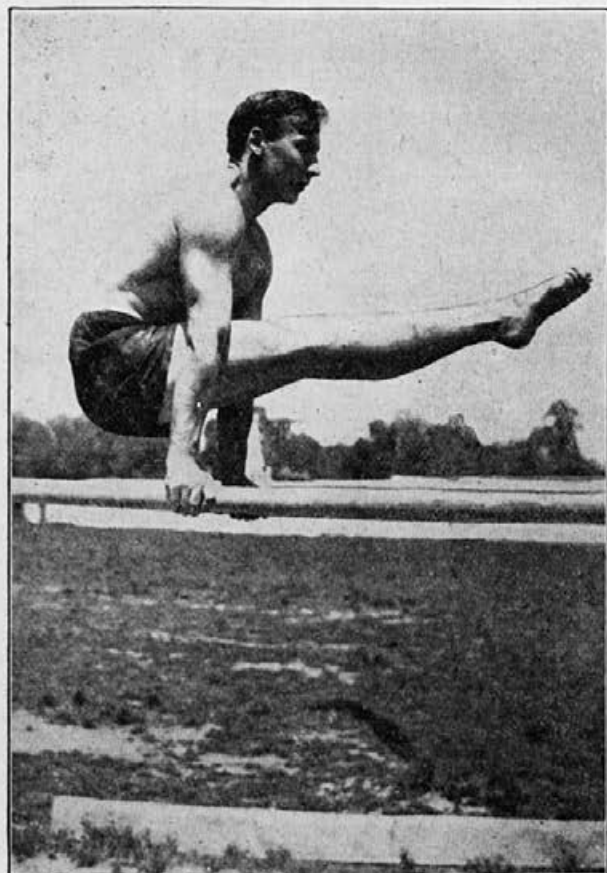
— Šta ovo kuvaš, ako Boga znaš?

— Kuvam, bratko, svoje opanke. Jeo zemlju, pasao travu, čupao korenje, pa se uželeo soli, a opanci su slani. Istina, ne mogu ih skuhati, ali ću ih svakako umekšati, pa žvakati i vodu sa njih gutati... Milo mu dete... opet će da se vratimo i tepamo Bugare!...

Ta je vera i otvorila Demir Kapiju i stvorila današnju Jugoslaviju.

Sprave čeliče mišičje

Ni u gimnastici nismo bez »mode«. Kao i na drugim poljima tako i kod nas u stanovito vreme prevladaju stanoviti nazori, koji važe kao nepogrešivi i jedino vredni, jer su »savremeni«. Većina ljudi »savremene« nazore prihvaća s poverenjem i slepo veruje sve, pogo-

Prednos na bradlji

tovo ako im je data lepa vanjšina, lepo lice. Nove misli imaju tu slabu stranu, da po najčešće potpuno potisnu u pozadinu ono, što je dosada vredilo, kao da je »zastarelo,«

»neupotrebljivo« i »štetno«.

Nešto slična događa se danas s vežbanjem na spravama, koje bi nekoji najradije sahranili. Čini mi se, da je taj pokret nastao u Nemačkoj, otkuda se je proširio svetom, pa i k nama. Verovatno je, da je taj otpor proti preteranom vežbanju na spravama u Nemačkoj opravdan, jer Nemci nisu imali, niti imaju tako potpuna, svestrana, telovežbačkog i telesno uzgojnog sistema, kao mi Sokoli. Boj protiv sprava, sigurno je također i prouzročio silno širenje t. zv. »sporta«, te silno hvaljenje onih vrsta i na-

čina gimnastike, koje gaji taj »sport«. Mnogo ih je i u našim vrstama, koji bi hteli da bace sprave iz naših vežbaonica, jer da smo tobože postali negipki, zaostali, da su sprave štetne i t. d. Reći ću, da je takav govor plod premalenog poznavanja stanja stvari. Znamo, da Sokolstvo nije nikada gajilo samo vežbanje na spravama, jer je Tyrš kod toga misleo pravilno »savremeno«. Njegov sustav je svestrano korištan, a sokolska metoda daje svakoj vrsti onu važnost, koja joj pripada. Ako je vežbanje na spravama (osobito na preči, ručama, konju i karikama) još uvek kod nas na prvome mestu, sigurno znamo zašto!

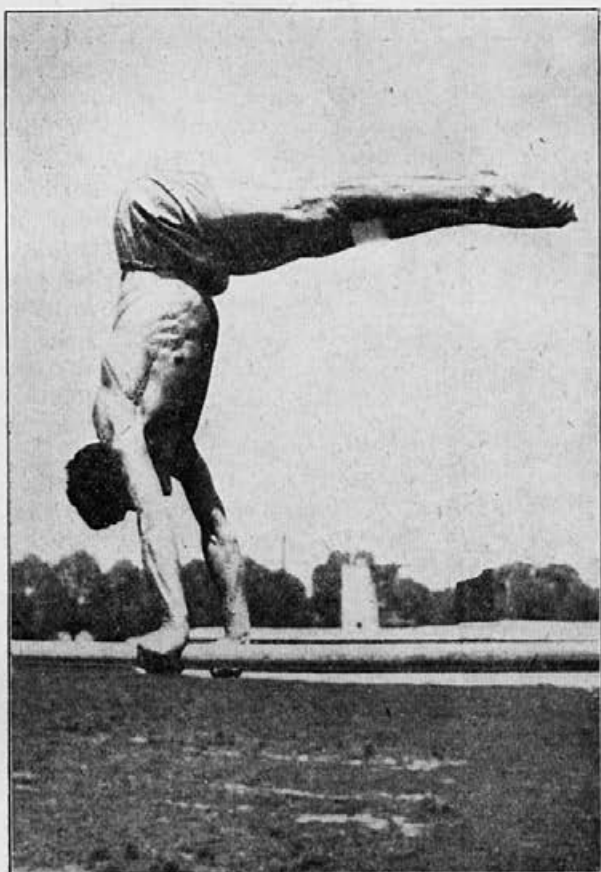
Vežbanju na spravama očituju, da šteti srcu i uopšte zdravlju, pogotovo omladine, da iznakazuje stas, jer prekomerno razvija neke mišice, a druge zanemaruje, da mišićje otvrdne, pri čemu je prikraćena gibljivost i t. d.

Takva se pretbacivanja obistinjuju kod onih, koji vežbaju samo na spravama ili vežbaju na njima u preteranoj meri, a povrh toga samo maleni broj, uvek jednakih, vežaba. Takva je gimnastika, razume se, štetna, jer je jednostrana. Bogu hvala da su takvi vežbači retki. Ali jednaka pretbacivanja idu još više na druge, **jednostrano** gajenje vrste sporta (nekoje igre, koturanje, smučanje i sl.)

Svaka razumna i vaspitna gimnastika mora da bude **svestrana**, t. j., mora biti takva da u nama razvija: **snagu** (mišićje), **ustrajnost** (mišićje), okretnost i brzinu (srce i disala). Samo takvo telo, koje ima u **dovoljnoj** meri sve te osobine, potpuno je lepo i razvijeno.

Najbolje vežbe za razvitak snage i okretnosti, su vežbe na spravama. Imamo doduše nekoje vrste vežaba za postizavanje snage, kod kojih ne trebamo nabrojenih sprava (otpori, borilačke vežbe (hrvanje), dizanje tereća (utega), ali nijedna od tih vrsta nije sama po sebi tako svestrana, kao vežbanje na spravama. Poslednja ima naime pored naglog i jakog učinka na jačanje još i mnogo drugih učinaka.

Sustavnim vežbanjem na spravama razvija se mišićje izdašno i svestrano. Sprave upravo isklešu mišice; najneznatnije vidno se ističu pod kožom. Jako, pravilno i do utančine razvito mišićje daje stasu lep oblik. Razume se, da se treba starati, da se pojedine mišice razvijaju srazmerno, a ne jedna previše, a druga premalo. To postizavamo razumnim izabiranjem vežaba, ili zapravo vežbanjem sviju vežaba na spravama. Naraštaj treba da neguje njihajuće vežbe, manje pak vežbe vučenjem, a osobito ne one, koje zahtevaju mnogo snage i rada mišićja na leđima i prsima. Ko rado i mnogo vežba na spravama, ne sme radi toga da zanemaruje ostale grane gimnastike. Više nego

Stoja v vzpori na rokah, sklonjeno

drugima potrebne su baš njemu, da odstrani štetne posledice preteranog vežbanja na spravama.

Uzgređice napomenuo bih, da su sprave zaista vrlo retko krive lošem držanju tela. Skoro uvek možemo da ustvrdimo, da je za to kriva nedovoljna pažnja pri radu. Nije dakle svaki »postao grbav na ručama«.

Pri pravilnom, svestranom vežbanju na spravama također se ne može mišićje skućiti (skućenost je gotovo uvek plod jednostranog i preteranog rada!), već održi, odnosno povećava svoju prirodnu radinost i elastičnost.

Veletoč naprej

Vežbanje na spravama krepi nam više nego i jedno drugo vežbanje volju i odvažnost, te najkrasnije i najželjenije osobine muža, pa također i žene. Svako, ko se je i jednom obesio na takve sprave, tim više izvežban vežbač, zna, da je također i za naoko lake vežbe potrebna odvažnost. Nigde drugde nismo prisiljeni tako često i tako jako napinjati svoju volju odvažnosti, kao kod vežbanja na spravama.

Kao što zapleteni ručni rad zahteva više bistrine i mišljenja nego priprosti težački rad, tako je i u gimnastici vežbanje na spravama u razmeri s drugim vrstama, prava škola za moždane i za živce. Zapletena, naglo se redajuća gibanja, zahtevaju pored volje, snage i odvažnosti, još

i pažnje i proračunanosti, dakle razumnog mišljenja. Lepo je kod sprava također i to, da nije dosadno, jer je raznovrsnost, bitno različitih vežaba, tolika, kao kod svih ostalih vrsta vežbanja zajedno.

Mi, koji koristi i lepote vežbanja na spravama osećamo na vlastitom telu, nećemo ga osuđivati. Za možebitne loše posledice tog vežbanja, nećemo kriviti sprave; kriva je čovečja narav, koja ne poznaje ni granica, ni umerenosti. Već čitavo stoletje ponose se vežbači na spravama jakim, okretnim telima, sa silnim mišićima i pravilnim stasom. Korisne posledice vežbanja na spravama uživaoće svi oni, koji se budu njime služili kod telesnog uzgoja u pravoj meri i u pravom času.

Kako i koliko moramo raditi

Dolžan ni samo, kar velewa mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan! —

Simon Gregorčič.

Svaki od nas kada pročita ove reči, morao bi se zadržati u ono što nam govore, našto nas upućuju i čemu nas uče. Kada smo ih pročitali — moramo nastojati da ih razumemo i pravilno ocenimo, jer mnogo, vrlo mnogo korisnog i poučnog sadržavaju u sebi — dajući nam pobude i smelosti da obračunamo sa svojim dosadašnjim shvaćanjem rada za državno i narodno jedinstvo, koje mora zaokupiti sva naša nastojanja, sve naše najlepše i najplemenitije misli, našu dušu i srce — celo naše biće. One nas upućuju i pozivlju da razmislimo o svojem dosadašnjem, kako društvenom i javnom tako i privatnom životu — bilo to u vežbaonici, u porodici, u društvu, u službi ili bilo gde.

Kamo sreće po naš narod i državu kada bi svi Jugoslovenci s iskrenom ljubavlju i nesebično radili u duhu Gregorčičevih reči, i kada bi verno i savesno vršili barem svoje dužnosti, ono najmanje što se traži od svakog pojedinca za dobro svoga naroda i države. Tada bi s uverenjem, samopouzdanjem i s ponosom mogli reći, da stojimo među prvim organiziranim, savesnim i svesnim narodima, koji znaju raditi u svim smerovima i na sve strane za samoodržanje, podizanje i napredovanje, jer bi znali da gradimo i stvaramo, a tko zna stvarati — zna i živeti razboritim i slobodnim životom.

U životu pojedinca i naroda su samo dva puta: svetli i napredni put stvaranja i napredovanja i mračni put nazadovanja, izumiranja i propadanja.

Mi želimo i hoćemo napredovati, zato se u svome radu i životu moramo držati naročito zaveta neumrlog Tyrša, koji glasi: »Večno gibanje napred, večna težnja za savršenstvom!« Nadalje kaže veliki Tyrš: »Jedina garancija za svaki narod je njegovo telesno-moralno zdravlje i realna sadašnjost, a nipošto prošlost, iako je ova mogla biti sjajna,« — a k tome nadodaje, da narod, koji prestaje da se giba napred, istim časom se ne zaustavlja na mestu, već se obratno počima gibati natrag, te se kvari i izumire. —

Iz svega toga proizlazi da za bolju budućnost svoga naroda treba neprestano i mnogo raditi za njegovu sjajnu sadašnjost, a time i za bolju budućnost; — ali ne raditi samo onoliko, koliko smo dužni i koliko nam zvanje ili položaj nalaže, već onoliko koliko najviše možemo i znamo. A u Sokolstvu se ne sme raditi samo onda kada smo na položajima (u samom Sokolstvu) i kada Sokolstvo predstavlja za nas stvarnu i ličnu korist u izvesnom smislu, već uvek neumorno, požrtvovno i s ljubavlju — bez sakrivenih misli i bez koristi i slave.

Ova dva puta možemo da biramo. Koji ćemo put odabrati zavisi od nas samih, kako shvaćamo život i rad, i ulogu pojedinca u zajednici, jer nam — pogotovo danas u doba natecanja i gramzivosti za materijalnim blagom neće nitko savetovati — da odaberemo put svetla, put stvaranja i napredovanja, put sreće, blagostanja i slobodnog života, — put lepše i bolje budućnosti. Naprotiv, danas će se većina radovati i likovati ako učinimo kakvu nesmotrenost, ako se

na račun brata uzvisujemo radeći samo za ličnu korist, a s time u vezi prepiremo, izjedamo i ispotkopavamo provaliju u koju se možemo strmoglaviti i u njoj zaglaviti.

Evo dokaza: Dovoljno je ako se obazremo oko sebe, na bilo kojoj strani videćemo da se naši oholi, bahati i podmukli susedi vesele ako počinimo nešto što ne koristi našoj općoj narodnoj i državnoj stvari, dočim izrode i izdajice našeg naroda pripravno, izdašno i s najvećim zadovoljstvom primaju i potpomažu u njihovoj mrskoj i niskoj raboti.

Prenimo se dakle, urazumimo se i podignimo glave, jer himbenici i aždaje vrebaju na nas i čekaju zgodan čas da nam naškode, da nam oduzmu zalogaj, i nastoje zamračiti nam svetli put k veličini i moći, a time sjajnoj budućnosti našoj i sveslavenskoj.

Ne obazirimo se ni desno ni levo, a niti unatrag, jer nas pogled i misao naša sokolska vodi samo napred i u visine, vodi nas k čvrstoj i neprodornoj falangi, u koju će se razbiti svi neprijateljski nasrtaji, i raspršiti će se podmukle, crne i gladne horde onih, koji su više puta s užasom osetili na svojim leđima buzdovan Kraljevića Marka, odvažnost i smelost jugoslovenskih srdaca, pruživost i čeličnost mišica nepobedivog jugoslovenskog naroda.

Dakle, da naša sokolska misao dođe do što većeg izražaja, — prihvatimo i držimo se u svom neumornom i neprocenjivom radu — barem mi Sokoli velikih i poučnih reči našeg Simona Gregorčiča i zaveta našeg neumrlog učitelja dr. Miroslava Tyrša. — Zdravo!

Seljanke i seljaci s Bloka (Drav. banovina)
na smučama.

Spremite se za Prag!

Svima je poznato da će se u mesecu junu i julu 1932. godine održati IX. svesokolski slet u Pragu. Na taj će slet doći hiljade i hiljade Sokola i Sokolica iz svih slovenskih krajeva gde postoji Sokolstvo. I naše će Sokolstvo aktivno učestvovati na tome sletu kao što je i do sada učestvovalo.

Od vrlo velike je važnosti nastup našega naraštaja u Pragu. Sećam se vrlo dobro kako smo se mi pripremali za VIII. svesokolski slet u Pragu. Mi, naraštajci, organizovali smo jedan odbor, koji je u dogovoru i po pristanku upravnog odbora mostarskog sokolskog društva davao različite priredbe. Čist prihod od tih priredaba stavljali smo u banku i za par meseci imali smo par hiljada uštedenog novca. Na taj smo način omogućili čitavom našem odeljenju da ode u Prag, da se odlično provede i da o VIII. svesokolskom sletu ponese najlepše utiske.

Pre nego što odete na ovaj slet, hteo bih da vas upozorim na nekoliko stvari. U prvom redu treba da uštedite priličnu svotu novaca, koja će vam dobro doći kad budete išli u Prag. Organizujte, svaki u svome društvu, odbor za put u Prag i počnite s priredbama kao što smo to i mi radili. Novac od tih priredaba ostavite u naraštajsku kasu ili u banku. Ako već niste počeli s tim priredbama, počnite odmah i ne čekajte poslednji čas. Ako ste počeli, onda nastavite i ne očajavajte ako je negde zapelo, već zajednički upregnite sve sile, dok ne postignete nešto bolje, lepše i savršenije. Pri tome se držite načela našeg neumrlog Tyrša: »Nikada se ne smemo zadovoljiti s onim što se postiglo, nego uvek moramo težiti boljem i savršenijem«.

Posle štednje pazite na svoje ponašanje. Jer, budite uvereni, da se u Prag neće svak puštati. Svaka će župa izabrati izvestan broj najboljih naraštajaca i naraštajki i njih će poslati u Prag. Zato pazite na svoje ponašanje i nastojte, da župa dobije najlepše mišljenje o vama.

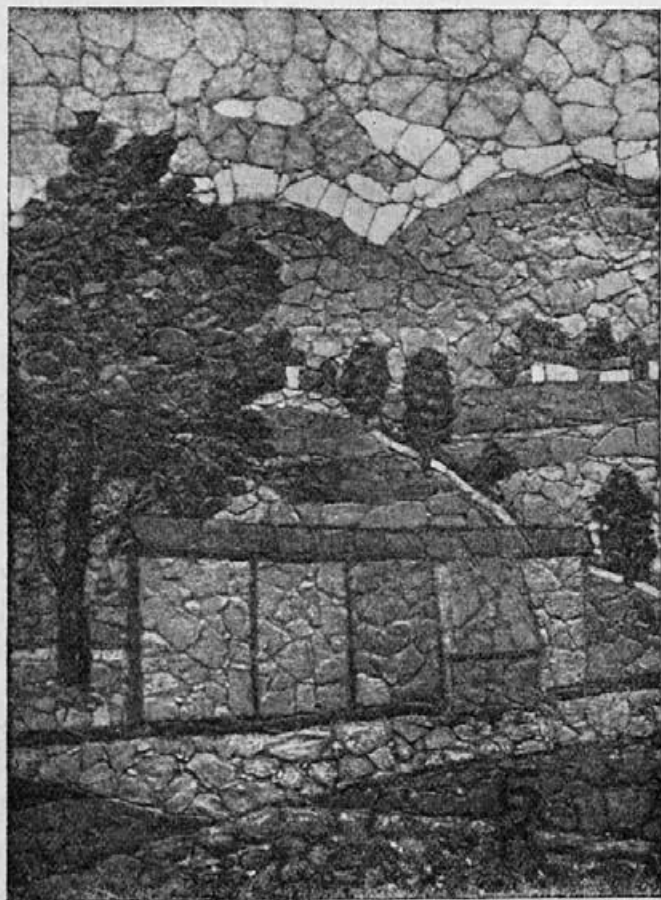
Ko od vas dođe u Prag, neka pazi kako će iskoristiti boravak u Pragu, gde će imati prilike da mnogo štošta nauči. Zato dobro otvorite oči! Pre odlaska u Prag udesite sve svoje i imajte na umu, da ćete u Pragu zastupati čitav naraštaj naše mile kraljevine Jugoslavije! Kakvi vi budete, takvo će mišljenje o svima nama dobiti strani svet! Zato, dragi naraštajci i naraštajke, primite ovo nekoliko mojih saveta, radite za vaše i naše dobro, ja vam iz dna srca želim svaku sreću! Zdravo!

Kako su brojčano rasli svesokolski sletovi u Pragu

Slet	Godina	Sletišta je obaziralo m ²	V e ž b a l o j e				Povorke	Troškovi Kč
			članova	članica	naraštaja	đaka		
I.	1882	2.400	720	—	—	—	1.572	16 000
II.	1891	60.000	2.473	—	—	—	5.520	52.972
III.	1895	64.800	4.287	—	700		7.533	61.140
IV.	1901	66.600	6.705	860	1.600		11.095	126.000
V.	1907	109.858	7.600	2.500	500	1.800 učenika	12.555	288.556
VI.	1912	139.650	11.120	5.600	1.050	2.097 učenika	17.712	637.413
VII.	1920	128.669	23.900	15 000	9 980 m.	1.980 učenika	38.030	8.000.000
VIII.	1926	209.000	25 608 + 4 800 (star. braće)	17.640	10 112 ž.	6.260 učenika	47.000	14.000.000
					13 888 m.	4.920 učenika		
					14 076 ž.	5.780 učenika		
						6.860 učenika		

Slikanje mozaikom

Pod nazivom »mozaik« obično se podrazumeva slika, sastavljena iz umetno bojadisanih staklenih ili porculanskih pločica. Ja sam pak počeo izrađivati mozaik-slike iz običnoga bojadisanaoga kamena, kojeg je obojadisala priroda. Na takvo se kamenje nailazi u nanosu, pesku Save, po cestama, posutim tucanikom, i u kamenolomima. Također i nekoje ljubljanske ulice i putevi popločani su takvim šarenim kamenjem,

koji se osobito za kišovitija vremena ističe i pokaže u različitim i živim bojama. Za suva vremena te su boje sivkasto-zagasi i premalo izrazite. Stoga moraju biti i na slikama svi kamenčići vlažni, uvek vlažni. Tu trajnu vlagu postizavam time, da svršenu i očišćenu kamenu sliku nakvasim s čistim lanenim ili makovim uljem. Takva slika iz mozaika slična je i po bojama i po izradi nekim uljenim slikama.

Prva moja pokusna slika iz mozaika »Vrana« iz god. 1911. u ljubljanskom je muzeju. Zašto sam prvi put iz sitnih kamenčića naslikao baš tu prirodo sliku, možda ću vam kazati drugom prilikom. Četvrtu svoju sliku smeđeg i šarenog (prugastog) domaćeg zeca, koji čuči među cvećem na zelenoj travi, a s bledskim krajem u pozadini, posklonio sam prestolonasledniku Petru, kao narodni dar. Sliku mu je

predao 21. aprila 1927. dvorski lovac g. Slavko Plemelj iz Bleda. Sliku koju ovde vidimo u crnom otisku, moje je deveto delo u mozaiku a predstavlja deo našeg seoskog kraja s poljem, sa seoskim kućama i sušom (slov. kozolec, stog) u sredini. Suša puna je snopova žita i ta gospodarska kućica najizrazitiji je znak slovenačke pokrajine, jer takvih drvenih kućica za sušenje nigde u svetu ne vidimo.

Spomenuću još da sam počeo izrađivati slike iz mozaika potpuno samostalno. Kao veran prijatelj i ljubitelj božanske prirode, koja je prva i najveća umetnica i učiteljica sviju umetnosti, sakupljao sam u radovljičkoj okolici na Gorenjskom, na svojim službenim putovanjima, najlepše bojadisano kamenje i nosio ga u džepovima u podrum, ispod svojeg stanovanja. Ni sam nisam znao čemu sve to. Prikupljao sam ga jer mi se je činilo štetnim, da ga teška kola smrve i pretvore u prah, te ga tako za uvek unište. Hrupa kamenja u podrumu postajala je sve većom i većom i kad je počela majka i drugi sustanari pitati, šta time nameravam, ili da možda ne kanim

uzgajati zmijske među kamenjem, počeo sam ozbiljno razmišljati, što bi načinio iz ovog kamenja. »Priprostu bojadisanu sliku načiniću iz njega« pomislio sam. »Ali kako i kakvim pomoćnim sredstvima?« Po podužem razmišljanju pao mi je napamet nacrt za prvu moju sliku.

Nacrtao sam olovkom sliku u naravnoj veličini na komad omotnog papira, stolar mi je za nju učinio drvenu podlogu, nato sam dobio nešto meke lepive stvari, koja se polako suši i otvrdi. Iza tih priprema donesao sam iz podruma u vrt nešto izabranog bojadisanog kamenja, kojeg sam na jednom posebnom kamenu, koji je stršio iz zemlje željeznim čekićem zdrobio u sitne komadiće, koje sam odelio po bojama i zamotao u posebne papire. Deca su dolazila da me gledaju i radoznalo pitala: »Tata, šta tučeš kamenje?« »Koliko ćeš zaraditi na dan?« Kad sam za prvu potrebu imao u onim papirima dovoljno šarenog kamenja, preneo sam ga u svoje stanovanje, postavio sam dasku za risanje na stol, porazmestio boje po daski oko drvene podloge i počeo sam sastavljati kamenitu sliku po nacrtu od dole naviše. Pri tom morao sam se često služiti kleštima, kojima sam ponekad umanjivao kakav kamenčić ili mu davao kakav drugi prikladniji oblik. Slika je bila sastavljena do vrha i zatim je trebalo štošta popraviti i predesiti, pre nego je bila gotova. Sada tučem kamenje baš u svom stanovanju na komadu željezničke tračnice. Svaku sliku i uokvirim.

Svaki novi rad sam uči čoveka, kako ga treba doterivati do konačne savršenosti. Tako sam se i ja, po vlastitom zanimanju i radu tokom više godina, svestrano izučio u svojem radu na mozaiku. To bih znanje sada rado presadio, s potanjom poukom i ručnim radom, na mlade učenike, koji bi imali veselja i ustrajnosti do mozaičkog slikarstva i posle toga, kad se s njima oprostim i rastanem.

Ko danas vlada svetom

Zanimivo je obazreti se po svetu, i videti iz kojih su sredina, i iz kakovih su prilika isplivala na površinu lica, koja danas upravljaju svetskim državama i odlučuju o sudbini naroda. Većina muževa, koji vladaju u najvećim državama sveta, rodili su se u siromaštvu, i skoro svi su se sopstvenim silama, radinošću i spremom, podigli na najviša mesta na kojima se sada nalaze...

Beše nekad siromah dečak u malom slovačkom seocu, hodao je bos, čuvao blago, i u košuljici je kradomice nosio knjigu na pašu, da otac nebi opazio gde čita na mesto da čuva stado. Kada je Čehoslovačka postala samostalna država, on je postao njen prvi predsednik, taj nekadanji čobanin i sin kočijaša — **Toma G. Masaryk**.

Beše nekad siromah dečak u francuskoj luci Nantesa. Spavao je u hodniku neke točionice, gde su se sakupljale varoške skitalice. Dok su drugi pili i pevali on je čamio u čošku i učio. — Taj je dečko postao — **Aristide Briand**, ministarski predsednik Francuske i jedan od najuplivnijih ljudi na svetu.

Beše nekad siroče u vestfalskoj seljačkoj porodici. Njegov je otac prodavao vino, putovao iz sela u selo, od kuće do kuće i radom je uštedio nešto para. Kada je umro, sinčić mu je navršio tek drugu godinu, mati ga je podigla i vaspitala u skromnim oskudnim prilikama. To siroče je — **Heinrich Brüning**, državni kancelar i odlučujući politik nemačke republike.

Beše siromah dečko, član osiromašene škotske plemenitaške porodice, ali koja je bila tako siromašna, da se je teškom mukom prehranjivala ribarenjem. Dečko nije mario za taj posao, dugo čekanje bez rada dodijalo bi mu. Rađe je kopao krumpir, a sa dobivenim parama kupovao bi knjige. Kao samouk položio je ispit za učitelja. Od tog dečka izrasla je ličnost — **Ramsay Macdonald**, vođa engleskog naroda i ministar predsednik najveće države na svetu.

U američkoj državi Jovo živeo je siromah dečko, koji u desetoj godini svog života nije više imao ni oca ni majku. Rodaci su se starali za nj vaspitali ga kako su mogli. Docnije je postao sluga u kancelariji i raznosao dopise; dok je čekao na naređenja u pretsoblju gutao bi knjige. Najviše ga je zanimala mehanika. Danas je predsednik Sjedinjenih severoameričkih država — **Herbert Hoover**.

Beše siromah dečko u zaboravljenom seocu Chateldon, koji imade jedva 2000 duša. Siromašni ga roditelji nisu mogli dati u školu, ali kako je dečko bio ljubak, sposoban i vredan, to su ga susedi na sopstvene troškove poslali u škole. U varoši je trpeo od studeni i gladi, ali ipak položio sve ispite. Danas je ministar predsednik Francuske **Pierre Laval**, koji je tu skoro otišao u Ameriku, da se posavetuje sa Hooverom kako bi se pomoglo svetu koji stenje u nevolji.

Beše siromah dečko, sin seoskog kovača u Italiji. Od nejakih nogu otac ga je učio o nepravdama u svetu. Kao mladić živeo je davajući časove, obavljajući zidarske poslove, prenašajući terete — radeći na što bi ga prilika namerila. Često je i prosjačio. Spavao je pod ćuprijom, jeo vrlo malo, ali učio je na ženevskom univerzitetu i proučavao strane jezike. Danas je neograničeni gospodar Italije. To je sin kovača — **Benito Mussolini**.

Beše jednom siromah dečko, kojega je otac samog napustio u maloj gruzinskoj varošici. Mati je šivajući zarađivala koru hleba za sebe i za sina. Danas je taj dečko gruzinskog krojača crveni car Rusije, a zove se **Osip Stalin**.

To, što smo nekad čitali samo u pričama, to je danas zbilja. Sirote, koje su u detinjstvu trpeli od studeni, gladi i svakojake neimaštine, sa svojom vrednošću i svojom nadarenošću popeli su se na najviša mesta odakle vode i vladaju sa narodima.

Svak je kovač svoje sreće. Treba da ju kuješ sam, jakom voljom i ustrajnim radom. Na putu na više ne može niko da bude zaprečen zbog toga što je iz priproste porodice i običnog roda. Niti zbog toga što je siromah. Jaka ličnost može da savlada svaku zapreku. I danas važe Napoleonove reči, da svaki prosjak nosi maršalski štap u svom telećnjaku.

* Rađeno po članku K. Bima u časopisu češkoslovačkog naraštaja »Sokolske besedy«.

Naši pesnici

Ivan Albreht, Ljubljana:

Klic s Kalvarije

Pribili so nas na težki križ,
na sužnji križ gorja;
zdaj čakajo, kdaj nam zamre
poslednji utrip srca.

Stoterokrat predrli so
nam našo desno stran,
in kri se curkoma ulila je
nam iz stoterih ran.

Še gledajo in čakajo,
kdaj voda se loči od nje. —
Naj upajo sto tisoč let,
premočno je naše srce!

Močnejše ko kdajkoli prej
v njem polje slovanska kri,
na križu, v okovih in po grobeh
naš rod za vstajenje trpi.

Grobove, okove in težki križ
bo tretji dan obsijal —
in kot poveličan mučenik
Slovan bo v svobodo vstal!

Fr. Rojec, Ljubljana:

Misel

Največi blagor za človeka
do smotra višjega iz zmot.
do veka njemu kaže pot
je misel jasna, ki od veka
nadlog, prevar in zlob svetá.
Le tisti, kdor sam dobro zna
preudariti vse, kar srečuje
in vse skrivnosti premišljuje,
po zemlji varno popotuje
in preslepiti se ne dá
lažem sebičnosti človeške,
ki za resnico sveto mu
vsiljuje bajke srednjeveške.

Na krilih misli brez strahú
pogreza človek se v globine
in se po bliskovo dviguje
v neskončne nebesne višine,
zemljó in zvezde obletuje,
pod vodstvom te pripomočnice
pa preko vseh ovir, strahov
sam najde pot si do resnice
in vrne se vesel domov.
Tu dovršuje slavna dela,
in misel, ki jih je spočela,
v njih od rodov bo do rodov
človeških vekomaj živela!

Mičun M. Pavičević,
Zagreb:

Naši heroji

Mrkoje Serdar

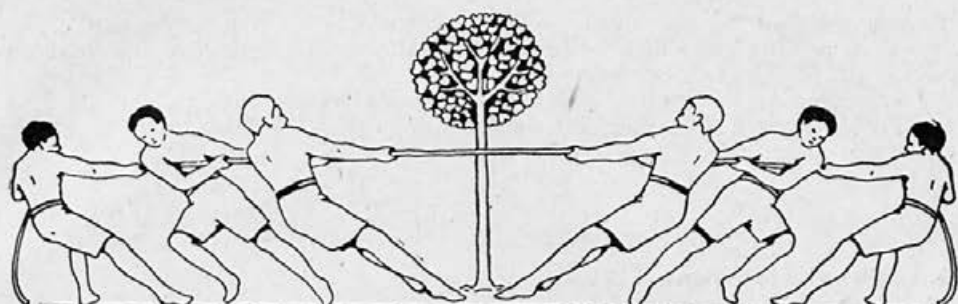
I.

Bilo je davno, u vremena stara,
Na gorskom lancu u vrletne st'jene,
Diz'o se dvorac Mrkoja Serdara,
Od kojeg jošte traju uspomene:
Dva gorostasna i meljiva zida —
Vjesnici n'jemi okršaja, stega,
Trofeji gordi ratnih piramida,
I spomen-ploče Onogoških bega.
Tu je Mrkoje na tromedji ljutoj
Čekao age sa Spuža krvava,

I sjek'o mačem steg objesti krutoj
 S četama gorskih viteza i lava.
 Nikšićski Turci, kad je suton pala',
 Na krik s Povije bježahu u kule,
 A beg-Mušović poglavica grada
 S vojskom čuvaše hareme i bule.
 Dok je Mrkoje, jedne noći zimske,
 Zamoren borbom, sa puškom u ruci
 Spavao..., sanj'o o bojni poklič, vriske, —
 Dvorac mu bjehu opkolili Turci.
 Mrkoje sanja, brecaju mu grudi
 Pune života, mladosti i vrenja;
 A vjerna ljuba šapatom ga budi,
 I na puške mu ogleda kremenja.
 Prenu se vitez kao arslan ljuti,
 I bunovan se za oružje hvata,
 Na lavor slave i pobjede sluti,
 I leti medju janičara jata.
 Strahovit poklič prolamaše gore,
 Stijene kupa bujica krvava;
 Pod Serdareve kamenite dvore
 Spoplja mrtvih janičara spava...

II.

Ponoć je... Grmi... Krupna kiša pada,
 Kao kob crni gavran nebom luta,
 Dolazi ulak s Ivanova Grada,
 Pojava krupna, ozbiljna i kruta.
 Momak mrk k'o ponoć, k'o neman neka,
 U dara alkom o gvozdena vrat,
 Dokle vrh krša sa brda daleka
 Sl'jeću ponoćnih ptica crna jata...
 I ču se žagor... Zasvjetluca luča,
 Ustade budan Serdar iz ložnice,
 Zajeca brava pod pritiskom ključa,
 — Srete na pragu opaljeno lice.
 »Sokole, družo, vihoro i noći,
 Pričaj mi povjest o paklenoj mucu?«
 — »Serdare, u cik zore treba poći
 Na Vrh Morače, gdje su pali Turci.«
 Tek prvi vjesnik zore razvi krila,
 Serdar se vije uz litice sure,
 I kao sjenka, k'o ponoćna vila,
 Nečujno leti uz brda, klisure.
 A za njim četa osvjetnika stupa,
 Kita viteza s Ostroškijeh Greda,
 Preskaču grotla ponora i rupa,
 I svaki čuti i na vodju gleda.
 Morača mumlja, i k'o demon riče,
 Mahnito guta borje i kamenje;
 A Serdar gnjevom gromovnika kliče:
 »U krv, u oganj, za čast i poštenje!«
 I pošlje grozne, bjesomučne tuče,
 Pobjede, što silno nadima grudi:
 S Moračkog Vrhla top posljednji puče,
 I klonu Serdar... zajecaše ljudi...
 Crna se ponoć nad gorama svila,
 Ograšjem sjeni naših djeda blude,
 Ponoćna avet raširila krila,
 Dok gusle tiho jecaju i gude...

Radovi našeg naraštaja

A. P., Sokol Ljubljana-Šiška:

Telovadna ura

Kakor strel je odjeknilo po telovadnici:

»Pozor!«

Smeh in ropot in vzkliki so utihnili, roke so švignile in se prilepile ob telesu, rameni sta se zmaknili nazaj, palca na nogah sta se razmaknila itd.; vse se je zgodilo, kar se razume s poveljem. Še celo dih se je zatajil v razburkanih prsih.

In sledilo je povelje:

»Zbor v red!«

Tedaj se je zamajal pōd pod pritiskom tolikih levih nog, ki so istočasno butnile ob tla. Kar najhitreje smo se zvrstili in kar je glavno, ravnali red. Neprijetno zanj, ki zasliši svoje ime s pripombo: »Ravnaj!«

Takrat pozdravi brat vodnik: »Zdravo!« In kakor fanfarni akord odjekne po telovadnici odzdrav: »Zdravo!«, ki valovi in se odbija od sten in naših duš. Takoj nato sledi: »Odmor!«

Roke švignejo na hrbet, desna noga pa skoroda podzavestno izstopi. Brat vodnik teče ob redu in odštevaja: »Prvi, drugi, prvi...«

Ko je gotov: »Pozor! Vsi prvi tri korake naprej, drugi tri korake nazaj! Nazad s čelom!« Gotovo je!

»Kaj bo?« se vsak vprašuje. Bog obvaruj da bi koga vprašal, kajti pozor je!

Brat vaditelj že odgovarja na nema vprašanja: »Tekmovali bomo! Prvi prime sotelovadca in ga nese čez prvo in drugo gred, ki sta postavljeni prečno po telovadnici. Ko prestopi prvi s svojim tovorom drugo gred, odloži sotelovadca in zamenjata; to je drugi nese prvega. Ko prispeta nazaj čez prvo gred sledi druga dvojica — in tako dalje. Katera vrsta bo prva?«

Tedaj se prične. Prva dva zletita čez prvo gred; o joj, naša sta se prevrnila! Se že pobirata! No, malo smo zadaj, se že popravi! Nasprotniki se režijo. Ni čuda! Druga dva že zboljšata. Hojla! Veselimo se! Nasprotna sta se zvrnila! Smo že pred njimi! In tako se menjavajo izgledi za zmago. Čim bolj gre proti koncu, tem bolj je napeto. Predzadnja odideta skoraj istočasno. Naša zmagujeta, toda nesreča ne počiva; — prekopicneta se, da je veselje! Taka smola! Za kake pol poti so nasprotniki na boljšem. Naša dvojica prihiti, rdeča od sramu in zadnja dva se pulita za lavorike. Sedaj!? Bum! Bum! Nasprotnika padeta! Sijajno! Zmagali smo! Čestitke, ki so deževale na zmagovalca, pa ustavi:

»Pozor!«

Sledi orodna telovadba in sicer v vrstah; to je po zmožnostih telovadcev, ki jih je pokazala orodna tekma.

»Končajmo! Pospravite orodje!« Oh škoda! Osem bo ura!

Po ugotovitvi, kdo manjka, slišimo edini ukaz v telovadnici, ki nas ne razveseli: »Raz! Zdravo!«

G. I., Sokol Ljubljana-Šiška:

Naš izlet

Še je odmeval po telovadnici vaditeljev glas: »V nedeljo, ob eni uri, bomo šli na izlet!« In že smo bili oblečeni in porazgubili smo se v temi vsak na svoj dom.

Nedelja je. V curkih lije iz sivih oblakov. Blato in velike luže so po cestah. Radi takega vremena nismo šli na izlet.

Sedel sem pri mizi. Pred menoj je ležala na mizi odprta knjiga. Veke so mi postale težke. Komaj sem odpiral oči. Dremavica se me je lotevala. Zaspal sem in zaspanjal:

Debel sneg je ležal na zemlji. Vzel sem smuči in odšel proti novemu sokolskemu domu, kjer naj bi se po vaditeljevem ukazu zbrali. Dosti jih je že bilo zbranih. Oglasila se je trobenta, zadonelo je povelje in odkorakali smo. Odšli smo na sv. Katarino. Vroče nam je bilo, ko smo prišli na vrh. Pojedli smo vse, kar smo imeli s seboj, kajti pošteno smo bili že lačni. Sonce je zahajalo. Vsa Gorenjska je žarela v zadnjih sončnih žarkih. Vse je obdajala rdeča svetloba.

Navezali smo si smuči na noge in zdrčali z vrha. In šlo je bliskovito, skozi gozd in čez rebri. Tedaj pa ... tedaj me je vrglo v zrak. Priletel sem z glavo ob debelo bukev. Zagledal sem sonce in zvezde in tedaj sem se prebudil, — kajti glava mi je udarila ob bukovo mizo.

Stanković Radivoje, Leskovac:

Božić

Kako je pre neki dan prošao Božić, to donosim nekoliko utisaka o njemu.

Prvi dan Božića prošao je veoma svečano. Ja kao stariji naraštajac pozvah sve naraštajce i naraštajke da idemo na sretan Božić k sestri načelnici, a tamo pravo iznenađenje za nas pravoslavne vere (koji slavimo Božić 7. januara 1932.). Na prvi pogled u sobi vidimo na sredini sto, a na stolu velika božićna jela sva okićena raznim dečjim igračkama, bonbonima i božićnim svećicama, koje osvetljavaju čitavu sobu, što nas je vrlo veselilo.

Sestra načelnica priča nam lepe priče o božićnoj jeli, što smo pažljivo saslušali.

Na drugom kraju sobe stoji radio aparat koji prenosi službu božju iz katoličke crkve u Zemunu i sama ta služba bila je veoma zanimljiva.

Bilo je već 11 časova, mi podosmo svojim kućama, a usput svi zadovoljni pričaju kako je sestrin Božić veoma dobar. Svi ćemo pričati svojim roditeljima šta smo videli kod sestre načelnice.

Posle podne bili smo svi skupa na obližnjem brdu da se sankamo, pa i tamo smo videli vrlo interesantnih scena. — Tako smo proveli i proslavili božićne dane.

Glasnik

Brat dr. Dragan Kraljević — ministar za telesni uzgoj. U novoj vladi kraljevine Jugoslavije bilo je po prvi put ustanovljeno ministarstvo za telesni uzgoj naroda. Time je naša vlada dokazala razumevanje i važnost za telesno uzgojnu stranu svojih državljana. Ta činjenica i još k tome vest, da je bio imenovan za ministra novoustanovljenog ministarstva narodni poslanik br. dr. Dragan Kraljević, član uprave Sokolskog društva Slavenska Požega, obradovala je Sokolstvo diljem cele naše domovine. Toj radosti pridružuje se također i »Sokoli«, iskreno, bratском željom, da bi bio rad novog ministra, br. dr. Dragana Kraljevića čim uspešniji i plodniji na dobrobit čitavog našeg ujedinjenog naroda. Zdravo!

Na IX. svesokolskom sletu u Pragu, koji se priređuje u čast 100-godišnjice rođenja dra. Miroslava Tyrša, osnivača i vode Sokolstva, muški naraštaj nastupio u prostim vežbama sa svetlim batinama, ženski naraštaj u vežbama s vencima, a članovi i članice pak u vrlo lepim prostim vežbama. Na rasporedu su također i takmičenja članova i članica. Troškovi sleta proračunani su na 15½ milijuna čeških kruna (oko 26 milijuna dinara); članstvo pak sokolskih društava već je uplatilo preko 3 milijuna Kč, koje je među sobom sabralo kao sletski doprinos (porez). Istovremeno sa sletom vršile se također i razna takmičenja, pozorišne, pevačke, lutkovne predstave, sokolske izložbe, velesajam itd.

Velik spomenik postaviće osnivačima Sokolstva dru. Miroslavu Tyršu i Jindřichu Fügneru u Pragu blizu Tyrševog doma pod Petšinom,* suprotno mosta Legija. Do sleta

1932. g. biće već valjda i postavljeni temelji tome spomeniku.

Najduži viseći most. Novi most preko reke Hudsona spaja New York i New Jersey u Americi. Vodi od gornjeg Manhattana u Fort Lee, a otvoriše ga svečano nedavno guverneri obiju država u prisustvu oko 30.000 ljudi. Prvi koji predoše preko mosta iz New Yorka, bila su dva učenika s klizaljkama na točkove, a iz New Jerseyja pođe na čelu povorke bračni par s detetom u kolicima. Ovaj je most najduži viseći most na svetu te se diže 80 metara iznad reke. Dužina glavnog luka iznosi 1125 metara, a stupovi-nosioci visoki su preko 200 metara nad vodom. Mostom može da prođe godišnje preko 30 miliona vozila. Gradili su ga četiri i po godine, te stoji 60 milijuna dolara, a bude li potrebno, natkroviće ga.

Let preko Kilimandžara. Švajcarskom vazduhoplovcu Mittelholzeru uspeo je da prvi preleti golemi Kilimandžaro u Africi i da vidi što nije gledao niko pre njega. Proučavao je nepoznate klimatske i atmosfere prilike. Poletio je od tropskih nizina s opširnim palmicama, vinuo se u visinu 6400 metara, leteo preko beskrajnih stepa i prašuma, slanih jezera i mora od magle, preko starih tokova lave i gordih, golih gorostasa, sve do koncentričnih kraterskih krugova i do dva i po kilometra široke, bezdanje zjala nekadanjeg vulkana, okružene sjajnim ledenim masama. Na ovom letu načinio je Mittelholzer sjajne fotografije slike, gde se vide čopori slonova, zebara i divljih životinja, koje hiljadama jure preko neizmerne stepe, pa i divne snimke pokrajina i ljudi u okviru njihove svakidašnje okoline.

Ribe kao lopte. U Nilu živi riba Fahak (Tetrodon Fahaka) koja služi Egipćanima kao neobična igračka. Pošto se naime Nil iza redovite poplave slegne, ostane velika

* Pečina kod Praga, koja ima vrlo lep razgledni stup, s kojega se vidi sva čar i lepota zlatnog Praga.

množina tih Fahaka u blatu. Tu se oni kreću kao velike lopte, jer mogu da nadmu svoje telo vazduhom. U tom ih stanju deca pohvataju, suše, te ih opet naduvaju pa se onda njima loptaju. Zato se deca u Egiptu toliko vesele kad poplave prestanu.

120 znanstvenih ustanova za istraživanje u Sovjetskoj Uniji. Sovjetska Unija sprema se sada na to da organizuje znanstvene ustanove za istraživanja u svim granama industrije i poljoprivrede. Takvih ustanova pre revolucije u Rusiji uopšte nije bilo, pa se je moralo stvoriti nešto sasvim novo. U zadnjim godinama neobično je porastao broj tih ustanova. 1928. godine bilo ih je svega samo 24 sa 8 filijala, a u julu 1931. već 120 sa 76 filijala. Srazmerno raste i broj znanstvenih saradnika ovih ustanova; za vreme zadnje godine i po dana njihov se broj podvostručio te iznosi sada oko 24.000. Vlada je odredila ove godine za pomenute ustanove 143.5 milijuna rubalja. Ustanove hoće da iskoriste i inostranska iskustva; stoga odlučuje da se stvore što uže veze s inostranim znanstvenim ustanovama i da pozovu odlične inostrane naučnjake na rad u Sovjetsku Uniju. Najvažnije ustanove nameravaju s inostranim ustanovom sklopiti ugovore o izmeni naučne saradnje.

Tolstoj na pozornici. Na pozornici »Odéon« u Parizu davao se pod naslovom »Ariel i Caliban« nov komad u kojem je glavno lice Lav Tolstoj. Pisac (Gaston Vaudonin) crta Tolstojev život u krugu njegove porodice, te nastoji da prikaže sintezu Tolstojeve nauke. Komad je nagrađen akademskom nagradom. No koliko je teška uloga Tolstoja, dokazuje dejstvo, da glumac, kako veli kritika, nije pogodio Tolstoja, kakav je bio, ma da se uvelike trudio: on se nije samo pomno bavio fotografijom velikog pisca, nego je proučavao i svu literaturu o njemu, da, domogao se pače i jedne gramofonske ploče s glasom Tolstojevim.

Nazadovanje alkoholizma u Švedskoj. 1813. godine popilo se u Stockholmu 8 milijuna 540.000 litara alkoholnih pića, a godine 1930. samo 6.420.000 litara, t. j. za 25 procenata manje. No uzme li se u obzir porast žiteljstva, može se kazati, da je alkoholizam nazadavao za 44 procenta. — A kod nas? Alkoholizam sigurno ne nazaduje, nego se narod još uvek truje i upropašćuje. Vidimo naime da su gostione uza svu krizu uvek pune, a iz novina se možemo dnevno uveriti da sve više učestaju razni zločini, pa i ubijstva kojima je razlog demon alkohol.

Najveći teretni automobil na svetu. nalazi se u Engleskoj. Za njegovu prvu vožnju kroz London bila je potrebna naročita dozvola policije. Automobilom upravlja na njegovom stražnjem delu vođa, koji dobiva potrebna uputstva telefonski od posmatrača na prednjem delu automobila. Straga na vozilu piše ogromnim slovima: »Vi se nalazite za najvećim teretnim automobilom na svetu! Vozite dakle oprezno!«

Ispitivanje savesti. »Osservatore Romano« doneo je nedavno pod gornjim naslovom članak kojim poziva ovaj papin list sve katolike neka ispituju, jesu li se u svom nacionalnom delovanju držali prava, što ih je dao papa Leon XIII. u svojoj poslanici »Rerum novarum«. List je postavio pitanje, da li nisu mogli katolici otpadanju masa od crkve predusresti tim, da su u praksi ostvarivali savete velikoga pappe. Pomenuti članak govori i o knjizi P. Muckermanna: »Katolici, jesmo li još kršćani?« Ovim zamašnim naslovom postavljeno je pitanje, da li je bilo socijalno stanovište katolika uvek u saglasnosti s kršćanstvom. »Osservatore Romano« citira iz tog dela: »Mnogi katolici imućnih razreda učituju doduše svoje plemenite osećaje tim što javno ili privatno čine dobra dela. Ali nisu svi među njima shvatili veliku i odvažnu koncepciju budućeg društvenog uređenja.«

Oblakoderi se njišu. 300 metara visoke zgradurine u New Yorku njišu se u vetru. Za nevremena zbivaju se u visim spratovima neobične stvari: viseće svetiljke njišu se, u punim banjama dižu se talasići. Ustanovili su se pače slučajevi morske, ili bolje oblakoderske bolesti. Međutim su to samo pojave resonance, njihanja, pojačana prividno jednakošću faza. A u istini njišu se vrhovi oblakodera samo za malo centimetara. Ovo njihanje uzelo se je već u račun kod gradnje ovih visokih kuća; čak i njihanje od jednog metra ne bi im moglo nauditi.

Raznobojni miševi. Na »Trećoj nacionalnoj izložbi miševa«, što se vršila u Engleskoj, bilo je netom prošle godine kraj sivih miševa također i plavih, crnih, crvenih, pače i miševa u kombiniranim bojama. Kao što je osnivač »Nacionalnog mišjeg kluba« izjavio uredniku lista »Daily Herald«, može se uz brižljivo odabiranje pasmine doći do kojegod boje. Damama mnogih otmenih familija miševi su najmilije životinje, pa imaju za svaku toaletu miša, koji odelu dobro pristaje. — Počelo se pače izradivanjem rukavica, pokrivača i dečjih plašteva iz mišjeg krzna.

Sve pretplatnike »Sokolića« molimo, da izravnavaju pretplatu koliko je moguće već početkom godine.

Svaki naraštajac i svaka naraštajka neka nastoji tokom ove godine da pridobije za »Sokolića« barem još po jednog pretplatnika.

U naraštajskim vrstama neka ne bude nikoga, ko nebi čitao »Sokolića«.

Pretplata na »Sokolića« je vrlo niska: iznosi Din 20— godišnje.

Budite točni u namirivanju pretplate.

Čim bude »Sokolić« imao više pretplatnika, tim će biti bolji!

Ako ko između naših pretplatnika i čitalaca ima kakvu dobru misao (ili kakvu želju) pogledom na »Sokolića«, neka ih saopšti uredu ništva, koje će ih, po mogućnosti, uvažiti.

Sokolići!

Sa svim priborom i gotovom izrađenom robom po propisu SKJ bićete najsolidnije i najjeftinije posluženi kod bratske firme:

Branko Palčić

ZAGREB, KRALJICE MARIJE BR. 6., ili BRANKO PALCIC,
BEOGRAD, BALKANSKA 24. / SOKOLSKI DOM, SPLIT

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Anatole le Braz-F. B.: Islandska velika
noč in druge povesti. Vez. 24 Din.
- Baukart: Marko Senjanin, slovenski
Robinzon. Broš. 8 Din, vez. 12 Din.
- De Amicis-Miklavčič: Srce. Vez. 54 Din.
- Dimnik: Kralj Peter I. Vez. 18 Din.
- Dimnik: Kralj Aleksander I. Vez. 30 Din.
- Erjavec: Afriške narodne pripovedke.
Vez. 20 Din.
- Erjavec: Kitajske narodne pripovedke.
Vez. 20 Din.
- Erjavec: Srbske narodne pripovedke.
Vez. 22 Din.
- Erjavec-Flere: Fran Erjavec, izbrani
spisi za mladino. Vez. 40 Din.
- Erjavec-Flere: Fran Levstik, izbrani
spisi za mladino. Broš. 18 Din, ve-
zano 26 Din.
- Erjavec-Flere: Matija Valjavec, izbrani
spisi za mladino. Vez. 36 Din.
- Erjavec-Flere: Josip Stritar, izbrani
spisi za mladino. Vez. 46 Din.
- Erjavec-Flere: Simon Jenko, izbrani
spisi za mladino. Vez. 28 Din.
- Erjavec-Flere: A. M. Slomšek, izbrani
spisi za mladino. Vez. 40 Din.
- Erjavec-Flere: J. Kersnik, izbrani spisi
za mladino. Vez. 46 Din.
- Erjavec-Flere: Starejše pesnice in pi-
sateljice, izbrani spisi za mladino.
Vez. 60 Din.
- Ewald-Holeček: Mati narava pripove-
duje. Vez. 26 Din.
- Ewald-Holeček: Tiho jezero in druge
povesti. Vez. 26 Din.
- Flere: Babica pripoveduje. Vez. 10 Din.
- Flere: Slike iz življenja. Vez. 24 Din.
- Flere: Pripovedne slovenske narodne
pesmi. Vez. 24 Din.
- Gangl: Zbrani spisi. II., V. in VI. zvezek,
vez. à 10 Din, eleg. vez. à 12 Din; VII. zv.,
vez. 18 Din, eleg. vez. 20 Din.
- Gaspari-Košir: Sijaj, sijaj, solncece!
Vez. 8 Din.
- Gaspari: Divji mož. Koroška pravljica.
broš. 12 Din.
- Karafiati-Bradač: Kresničice. Vez. 18 Din.
- Komanova: Narodne pravljice in le-
gende. Vez. 16 Din.
- Korban: Vitomilova železnica. Vezano
14 Din.
- Korban: Iz mojih temnih dni. Vezano
28 Din.
- Kosem: Ej prijateljčki. Vez. 14 Din.
- Krasnohorska-Podkrajšek: Pripovedka
o vetru. Vez. 20 Din.
- Lah: Češke pravljice. Vez. 12 Din.
- Lovšin: Veseli pastirčki. Broš. 10 Din,
vez. 12 Din.
- Lovšin: Desetnik in sirotica. Broš. 20 Din,
vez. 22 Din.
- Meško: Našim mladim. Vez. 15 Din.
- Mödnorfer: Narodne pripovedke iz
Mežiške doline. Vez. 24 Din.
- Račič: Belokranjske otroške pesmi.
Vez. 8 Din.
- Rapč: Mladini. IV., VI. in VII. zvezek
vez. à 12 Din; VIII. zvezek, vez. 15 Din.
- Rapč: Tisoč in ena noč. Vez. 28 Din.
- Řiha-Přibil: Povest o svatbi kralja Jana.
Vez. 16 Din.
- Robida: Da ste mi zdravi, dragi otroci!
Broš. 3 Din.
- Swift-Flere: Guliverjeva potovanja.
Vez. 42 Din.
- Šilih: Nekoč je bilo jezero. Vez. 24 Din.
- Tille-Přibil: V kraljestvu sanj. Broš.
6 Din.
- Trošt: Moja setev. I. in II. zvezek, ve-
zano à 10 Din.
- Waštetova: Mejaši, povest iz davnih
dni. Vez. 24 Din.
- Zbašnik: Drobne pesmi. Vez. 8 Din.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB, VSE
SOLSKÉ IN PISARNIŠKE POTREBŠČINE SE DOBE V

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

TELEFON ŠTEV. 33-97